

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.III.10.235/2019/7.

A tanács tagjai: . Zanathy János
a tanács elnöke
. Farkas Katalin
előadó bíró
. Magyarfalvi Katalin
bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Rajkai Balázs ügyvéd

Az alperes: Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága

Az alperes képviselője:...kamarai jogtanácsos

A per tárgya: társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 5.Kf.650.066/2019/5.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.2978/2017/15.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 5.Kf.650.066/2019/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] Az alperes a 2017. július 19. napján kelt ... számú határozatával a felperes részére ... jogszerző jogán a 30%-os mértékű özvegyi nyugdíjat 2016. április 27. napjától 30.800 forint összegben állapította meg a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 47. § (2) bekezdése, 53. §-a, 50. § (2)-(3), (6) bekezdése, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet (továbbiakban: EKrl.) 52. cikk (1)-(2) bekezdése alkalmazásával. Megállapította, hogy a felperes részére a 2013. március 12-én kelt, az özvegyi nyugdíj feléledéséről szóló határozatban 2010. november 29-től 24.865 forint összegű özvegyi nyugdíj került megállapításra, mert a felperes házastársának a saját jogú nyugdíja 2009. decemberben

79.615 forint lett volna, amelynek 30%-a 23.885 forint, az emelésekkel növelt összege 24.865 forint. A román nyugdíjszerv a 209992 számú határozatával 2016. április 27-től 195 Lei (13.589 forint) összegű ellátást állapított meg a felperes részére. A 2013. március 12-én kelt határozatban megállapított ellátás összege az időközi emelésekkel a román biztosító által megállapított ellátásra való jogosultság kezdő időpontjában (2016. április 27.) 30.800 forint, a román és a magyar ellátás együttes összege: 44.389 forint. 2017. július 19-én a magyar társadalombiztosítást terhelő özvegyi nyugdíjrész 31.295 forint.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [2] A felperes kérte az alperes határozatának megváltoztatását és elsődlegesen az özvegyi nyugellátás összegének az elméleti nyugdíjjal egyező összegben (47.373 forint), másodlagosan az özvegyi nyugdíj összegének a független ellátás összegével megegyező összegben (37.360 forint) való megállapítását, az alperes özvegyi nyugdíjkülönbözet megfizetésére kötelezését, harmadlagosan az alperes határozatának hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését. A felperes keresetében előadta, hogy ... 2000. december 9-i elhalálozását követően, 2002. február 5-én állapítottak meg a részére özvegyi nyugdíjat. 2010. november 29-én a felperes betöltötte az öregségi nyugdíjkorhatárt, ezért a részére a Tny. 53. § (1) bekezdés b) pontja alapján állapították meg az özvegyi nyugdíja felélédését, amelynek az összege a Tny. 53. § (4) bekezdése alapján került kiszámításra. Az özvegyi nyugdíj felélédése nem új igény, ezért az EKr1. 52. cikke és a 987/2003/EK rendelet (továbbiakban: EKr2.) 94. cikke értelmében a felperes az időmúlás és a jogszabályváltozás miatt nem kerülhet hátrányosabb helyzetbe. Az alperes nem vette figyelembe az EKr2. 94. cikk (1) bekezdésében foglaltak ellenére, hogy a felesége, mint jogszerző 2000. december 9. napján történt elhalálozásának időpontjában hatályos, az 1962. évi 5. számú törvényerejű rendelettel (továbbiakban: tvr.) kihirdetett Magyar-Román Szociálpolitikai Egyezmény szerinti számítás volt. A tvr. és az EKr1. szerinti számítások eredményeként kapott összegek közül a magasabb összegű ellátást kell folyósítani.
- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte határozatában foglalt indokai fenntartásával. Előadta, hogy ... 2000. december 9-én bekövetkezett halála időpontjában hatályos Tny. 18. § (1) bekezdése szerint a felperesre irányadó öregségi nyugdíjkorhatár a 62. betöltött életév, így korbetöltés címén 2010. november 29-től a felperes özvegyi nyugdíjra jogosultsága feléledt [Tny. 53. § (1) bekezdés b) pont]. Az EKr1. és EKr2. értelmében, ha a szolgálati idő tartama a magyar ellátás megállapítását követően nem változott, mint a felperes esetében, akkor az új igénybejelentés alapján indult eljárásban a korábban megállapított ellátást kell továbbfolyósítani. A felperes igényének elbírálására az EKr1. 50.

cikk (1) bekezdése és 52. cikk (1) bekezdése volt az irányadó tekintettel arra, hogy az özvegyi nyugdíj feléledése iránti igény és a feléledő özvegyi nyugdíjra való jogosultság kezdő időpontja egyaránt Románia Európai Unióhoz való csatlakozását követő időpont. Magyarországon 1988. április 25. és 2000. november 26. közötti időszakban 11 év 277 nap szolgálati idejére tekintettel a jogszerzőt megillető független ellátás összege az elhalálozás időpontjában: 37.360 forint volt.

Az első- és másodfokú ítéletek

- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította az EKr2. 94. cikk (1)-(2) bekezdései alkalmazásával. Megállapította, hogy a felperes az EKr1. hatályba lépését követően terjesztette elő özvegyi nyugdíj feléledése iránti igényét, továbbá a felperes csak 2010. november 29. napjától jogosult az özvegyi nyugdíjra, ezért az EKr2. 94. cikk (1) bekezdése alkalmazására nincs lehetőség. A bíróság érvelése szerint az EKr2. szerinti biztosítási esemény nem a jogszerző elhalálozásának a napja, hanem az az időpont, amikor az ellátás alapjául szolgáló valamennyi feltétel - felperes esetében a korbetöltés bekövetkezik. A jogszerző halála önmagában az özvegyi nyugdíj feléledéséhez nem elegendő. Az alperes helytállóan végezte el az özvegyi nyugdíj számítását az EKr1. alapján a tvr. mellőzésével.
- [5] A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta annak helyes indokai alapján. Kiemelte, hogy sem az EKr2., sem a Tny. nem határozza meg a „biztosítási esemény” fogalmát, azonban a kifejezést nem lehet másként értelmezni, mint - a jelen perre vonatkoztatva - az özvegyi nyugdíjra való jogosultság valamennyi feltétele bekövetkezésének a fennállását. Az EKr2. 94. cikk (1) bekezdése szerinti feltételek teljesülése esetén nem a tvr. hanem a 1408/71/EGK rendeletet alapján kellett volna kiszámítani az özvegyi nyugdíj összegét, mivel az EKr2. hatályba lépése napján Magyarország és Románia is az Európai Unió tagállama volt [EKr2. 94. cikk (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés]. Ezért nem alkalmazható az EKr2. 94. cikk (1) bekezdés a) pontja második fordulata szerinti „érintett tagállamok közötti hatályos megállapodás” kitétel sem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen az alperes határozatának megváltoztatásával az özvegyi nyugdíj összegének az elméleti nyugdíjjal egyező összegben (47.373 forint) való megállapítását és az alperes elmaradt nyugdíja (786.888 forint) megfizetésére kötelezését, másodlagosan az alperes új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezését, harmadlagosan „amennyiben a döntéshez szükséges tények” nem állapíthatók meg, úgy „az eljárás első- vagy másodfokú bíróság új

eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára" kötelezését kérte a jogerős ítélet EKr2. 94. cikkébe ütközése miatt. A felperes érvelése szerint a bíróságok értelmezésével szemben nem a jogosító feltételek bekövetkezését, hanem a jogszerző halálát kell a „biztosítási esemény” kitétel alatt érteni, az ezzel ellentétes értelmezés az özvegyi nyugdíj vonatkozásában az EKr2. 94. cikk (2) bekezdését értelmetlenné tenné. Az özvegyi nyugdíj nem saját jogú nyugellátás, a feléledéséhez szükséges feltételeket jogszabály határozza meg.

- [7] A felperes hivatkozott számos alkotmánybírósági határozatra (966/B/1997. ABH, 37/2000. ABH, 5/1998. ABH) annak alátámasztásaként, hogy a „biztosítási esemény a hozzátartozó (felperes házastársának) halála, amelyhez kapcsolódó váromány, tulajdonvédelem a felperes jogosultsága, amennyiben a feléledés feltételeit – tehát a 10 éven belül a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérésével – teljesíti és nem a jogosultság feltételeként szolgáló felperesi korbetöltés”. A biztosítási esemény idején (elhalálozási időpont) 2000. december 9-én a tvr. hatályos volt és az érintett tagállamok nem voltak az Európai Unió tagjai, ezért tévesen állapította meg a bíróság, hogy a biztosítási eseménnyel kapcsolatos feltételek teljesülése esetén a tvr. helyett a 1408/71/EGK rendeletet kellene alkalmazni.
- [8] Az EKr2. 94. cikk utolsó fordulata alkalmazásával az EKr1. és a tvr. szerint elvégzett nyugdíjszámítást követően a magasabb összeg alapulvételével kellett volna az özvegyi nyugdíj összegét megállapítani.
- [9] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte annak helye indokaira tekintettel.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott az alábbiak szerint.
- [11] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül [Pp. 275. § (2) bekezdés], azaz a felülvizsgálati kérelem alapján azt vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság az EKr2. 94. cikk rendelkezését helytállóan értelmezte-e.
- [12] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelem tárgya a jogerős ítélet [Pp. 270. § (2) bekezdés], ezért a felperes elsődleges és másodlagos kérelmei, amelyek az alperes határozatának a felülvizsgálatára irányulnak a felülvizsgálati eljárásban, mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban nem foghatnak helyt.
- [13] A peradatok szerint a felperes részére a 2000. december 9. napján elhalálozott házastársa jogán 2000. december 9-től 2001. december 8-ig ideiglenes özvegyi nyugdíj került megállapításra, amelyet követően az alperes (jogelődje) árvaellátásra jogosult gyermekek eltartása címén 2005. május 30-ig özvegyi nyugdíjat folyósított. A felperes 2011. március 3-án özvegyi nyugdíj feléledése címén

előterjesztett kérelme alapján az alperes a felperes részére korbetöltés címén 2010. november 29. napjától 24.865 forint összegű özvegyi nyugdíjat állapított meg. A nemzetközi megállapítási terület adatközlése alapján az alperes a jogszerzőt a halála időpontjában megillető nyugellátás összegét a nemzeti jogszabályok és a közösségi jogszabályok alkalmazásával felülvizsgálta és a 2013. március 12-én kelt határozatában a felperes részére ... jogszerző jogán özvegyi nyugdíj felélédedése címén 2010. november 29-től 24.865 forint özvegyi nyugdíjat állapított meg.

[14] A felperes a Tny. és az Ekr1. alapján 2016. április 26-án benyújtott özvegyi nyugdíj felülvizsgálata iránti kérelme elbírálása során az alperes a román társszerv közlése, mely szerint a felperes 2016. április 26-tól havi 195 LEI (13.589 forint) összegű özvegyi nyugdíjban részesül ... jogszerző jogán, a felperes részére korábban megállapított özvegyi nyugdíj változatlan összegben történő továbbfolyósításáról határozott és az özvegyi nyugdíj összegét 2016. április 27. napjától 30.800 forint összegben állapította meg.

[15] A felperes a jogerős ítélet felülvizsgálatát az EKr2. 94. cikk (1) bekezdése téves értelmezése miatt kérte.

[16] Az EKr2. 94. cikk (1) bekezdése értelmében ha a biztosítási esemény a végrehajtási rendeletnek az érintett tagállam területén történő hatálybalépése előtt következik be és a nyugdíjkérelmet a fenti időpont előtt nem bírálták el, ez a kérelem kettős megállapítást von maga után, amennyiben az ellátásokat e biztosítási esemény következtében a fenti időpont előtti időszakban kell benyújtani:

- a) a végrehajtási rendelet érintett tagállam területén történő hatálybalépését megelőző időszakra, az 1408/71/EGK rendelettel vagy az érintett tagállamok közötti hatálya megállapodásokkal összhangban;
- b) a végrehajtási rendelettel érintett tagállam területén történő hatálybalépésének napán kezdődő időszakra, az alaprendelettel összhangban.

Ha az a) pontban említett rendelkezések szerint kiszámított összeg magasabb a b) pontban említett rendelkezések szerint kiszámított összegnél, az érintett személy továbbra is jogosult az a) pontban említett rendelkezések szerint kiszámított összegre.

[17] Az EKr2. 94. cikk (1) bekezdése értelmezésénél, ahhoz, hogy az ellátás számításának módja meghatározható legyen a „biztosítási esemény” kitétel jelentését, fogalmát kellett meghatározni. Helytállóan mutatott rá a másodfokon eljáró bíróság, hogy a biztosítási esemény fogalmát sem az EKr2. és a Tny. sem határozza meg.

[18] A biztosítási esemény olyan jövőbeli esemény, amelynek bekövetkezése esetén a biztosítási szolgáltatás jár. Ahhoz, hogy valaki a társadalombiztosítás keretében bármilyen ellátáshoz jusson, az ellátáshoz való joggal és jogosultsággal egyaránt rendelkeznie kell. A társadalombiztosítási ellátáshoz való jog mögöttes jogi tények hatására jön létre. Az ellátásra való

jogosultság a szerzett joghoz és a biztosítási eseményhez kötődik: a biztosítottak ellátásokra való jogosultságát a társadalombiztosításban való részvételi, együttműködési kötelezettségük teljesítése alapozza meg. Feltétel az is, hogy a biztosítási esemény a biztosítási kötelezettség időtartama alatt vagy azt követően következzen be. A társadalombiztosítás biztosítási eseménynek tekinti azokat a társadalmi kockázatokat, amelyek az egyén és családja életkörülményeihez kapcsolódva, társadalmi jelenség formát öltenek, és a biztosíthatóság kritériumai szerint becsülhetők. (Ungi Noémi: A nyugdíjbiztosítás rendszere Magyarországon, VII. Nyugellátási fejezet, Debreceni Műhely).

- [19] A biztosítási esemény fogalmát a társadalombiztosítási jogszabályok ugyan nem határozzák meg, az elmélet azonban különbséget tesz az ellátásra jogosító biztosítási esemény és a további, biztosítástechnikai vagy szekunder feltétele között. Az első kategóriába sorolandó maga az esemény, ami a védelemre érdemes helyzetet előidézi (baleset, betegség, öregség, árvaság stb.). A biztosítási esemény lehet komplex, állhat több mozzanatból is. A biztosítási esemény önmagában tipikusan nem eredményez jogosultságot az ellátásra, hanem ehhez szükségesen a szekunder feltételek, például megfelelő biztosítási előzményi idő, kereső tevékenység hiánya, együttélés a gyermekkel (Czúcz Ottó: Szociális jog I. unió, Budapest 2003.).
- [20] A perbeli esetben az özvegyi nyugdíjra való jogosultságot komplex biztosítási esemény alapozza meg, amely egyrészt a házastárs halálát, másrészt a túlélő házastárs részéről az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését jelenti. Ennek az időpontját kell vizsgálni az EKrl. és az EKr2. alkalmazásának elbírálásához. Nem arról van tehát szó, hogy minden jogosultsági feltétel együttesen jelentené a biztosítási eseményt - a másodfokú bíróság érvelésétől eltérően -, azaz el kell határolni a biztosítási eseménytől a szekunder feltételeket.
- [21] A felperes érvelésével szemben a biztosítási esemény nem a jogszerző 2000. december 9. napján történt elhalálozása, hanem az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése jelenti, amely az özvegyi nyugdíj feléledésének az egyik feltétele. Az özvegyi nyugdíj feléledése szempontjából irányadó biztosítási esemény bekövetkezésekor, azaz a felperes öregségi nyugdíjkorhatára betöltésekor, a 2010. november 29. napján hatályos EKr2. és EKrl. az alkalmazandó jogszabály a felperes által hivatkozott és alkalmazni kért Tvr. helyett, mivel a biztosítási esemény bekövetkezte (az igény megnyílás) időpontjában már Magyarország és Románia is az Európai Unió tagja volt.
- [22] A felperes kérelmére felülvizsgált ellátás összege 2016. április 26. napjától az Ekr 2. 94. cikk (2) bekezdése értelmében nem lehetett alacsonyabb összegű, mint a 2013. március 12-én özvegyi nyugdíj feléledése címen megállapított ellátás összege. A 2016. április 26. napjától megállapított özvegyi nyugdíj összege a

Romániából kapott havi 195 LEI özvegyi nyugdíj összeg beszámításával került megállapításra. A felperes 2013. március 12-től a nemzeti jogszabályok szerint megállapított 30%-os mértékű özvegyi nyugdíjban részesült, amelynek összege 30.800 forint volt 2016. április 26-tól a román (független) ellátás összege 13.589 forint a magyar (nemzeti) nyugellátás összege 30.800 forint, így a felperes 2016. április 26. napjától összesen 44.389 forint nyugellátásban részesült; a felperes özvegyi nyugdíjának összege az EKr2. 94. cikk (2) bekezdésének megfelelően nem csökkent.

- [23] A Kúria a fentebb kifejtettek alapján a jogerős ítéletet - az indokolás kiegészítésével és módosításával, a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával - hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [24] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megtérítését nem kérte, ezért a Kúria e körben mellőzte a határozathozatalt [Pp. 78. § (2) bekezdés].
- [25] A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.
- [26] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el [Pp. 274. § (1) bekezdés].

Budapest, 2020. március 9.

. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő